

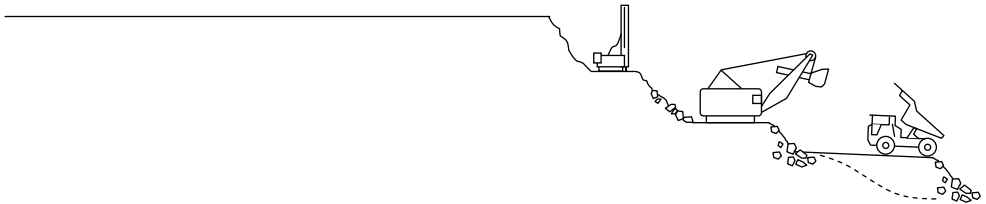
Faglig notat

Arealplanlegging i 100 års perspektiv

Håkon Mork¹

¹ Daglig leder, Verdalskalk as, Kalkveien 40, 7670 Inderøy

Verdalskalk ønsker at den reviderte kommunedelplanen for Tromsdalen i Verdal Kommune, skal utformes slik at den sikrer bedriften muligheter for 4-8 ganger høyere produksjonsvolumer enn dagens, i et 100 års perspektiv. Naturvernere har varslet at de ønsker å bruke denne saken som en prøvestein for den nye naturmangfoldsloven.

I. BAKGRUNN

Verdalskalk as har røtter tilbake til 1897 da produksjonen ved kalkovnen på Hylla i Inderøy kommune startet. Frem til midt på 1980 tallet ble kalksteinen til denne ovnen hentet fra dagbruddet like ved ovnen. På grunn av behovet for å produsere brentkalk av høyere kvalitet, gikk en etter hvert over til å hente kalksteinen som er råstoffet for produksjon av brentkalk, fra Tromsdalen i Verdal Kommune.

Kalksteinsforekomsten i Tromsdalen utmerker seg ved at den er homogen, av høy kvalitet og den er veldig stor. Forekomsten er anslått til minst 2-3 milliarder tonn. Store deler av forekomsten består av kalkstein med høyt kalkinnhold, $\text{CaCO}_3 > 98,5\%$ og lite forurensinger. Dette kombinert med at kalksteinen er finkrystallin, gjør den velegnet for brenning i sjaktovn. Denne typen videreforedling krever at steinen tåler temperaturer opp mot 1000 grader uten å gå i stykker. Dette er svært viktig for å sikre tilstrekkelig luftgjennomstrømning i ovnen og oppnå stabil, høy kvalitet i produksjonen av brentkalk.

Verdalskalk produserer en rekke ulike produkter innenfor flere markedsområder. Hovedproduktet er kalkstein og brentkalk som brukes til produksjon av papir. Dette markedet utgjør 50-60 % av salgsvolumet.

Uttaket fra dagbruddet ligger i dag på ca 1 million tonn pr år. Det er bygd nytt knuseverk med designkapasitet 1000 t/time.

Den videre utviklingen av bedriften og forekomsten, betinger at dagens logistikkløsning hvor varene transporteres 20-30 km med vogntog til utskipningsanlegg eller videreforedling, må erstattes av en mer effektiv løsning. Det er derfor igangsatt utredning av tunnel og transportband fra Tromsdalen til Verdal Havn. Det nye knuseverket i Tromsdalen er semimobilt og vil etter hvert bli flyttet ned i bruddet. Det vil da levere massen rett i ei sjakt som mater transportbandet. I tillegg til tunnel og transportband, må det også etableres nytt sikteanlegg og utlastingsanlegg på Verdal Havn.

Med bakgrunn i disse omfattende utbyggingsplanene ble det nødvendig å få på plass en avklaring av de arealmessige rammene for mineralproduksjonen i Tromsdalen i et langt tidsperspektiv. Aktørene som driver mineralproduksjon i området eller har rettigheter til å starte slik produksjon, trenger forutsigbare rammer for å kunne foreta de store investeringene som er nødvendige for å videreutvikle virksomheten. Lokalsamfunn, myndigheter og naboer ønsker også den samme langsiktige forutsigbarheten i forhold til hvilke områder som blir berørt av mineralproduksjon og hvilke konsekvenser slik virksomhet vil ha på omgivelsene.

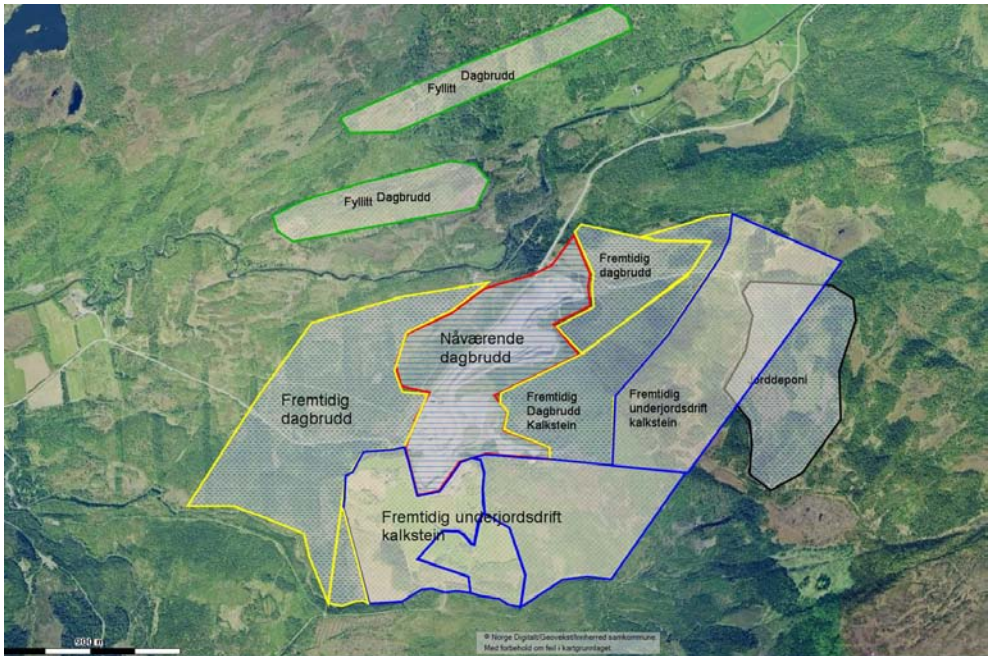
Kommunestyret i Verdal vedtok i 2008 at kommunedelplanen for Tromsdalen skulle revideres og at planen skulle planfeste geografiske rammevilkår for mineralproduksjon i et langsiktig perspektiv, samt ivareta hensynet til de viktige naturtypene som finnes i Tromsdalen.

Det er store forventninger i lokalsamfunnet til den igangsatte planprosessen. Mange oppfatter denne planen som den endelige planen som en gang for alle skal slå fast hvilke områder i Tromsdalen som skal brukes til mineralproduksjon og hvordan utvinningen skal foregå. Det at kommunedelplaner revideres med jevne mellomrom og at en hver slik revisjon åpner for endringer i planene, er noe folk ikke tenker over.

Det er bred aksept for at den aktiviteten som allerede pågår i Tromsdalen, er samfunnsnyttig og nødvendig. Det er imidlertid ganske stor motstand fra naturvernere og enkelte naboer mot ytterligere økning av aktiviteten. Blant motstanderne av økt aktivitet, er kravet om at videre utvidelser må skje ved underjordisk brytning, ett av de viktigste momentene.

2. PLANPROSESSEN

For å gi lokalpolitikere og omgivelsene generelt et best mulig bilde av hvordan utviklingen kan bli, har Norcem og Verdalskalk lagt et 100 års perspektiv til grunn for de innspillene vi gir til kommunen. Norcem er involvert fordi de sitter på mineralrettighetene til store deler av forekomsten. Verdalskalk leier rettighetene til Norcem, i tillegg til at vi har separate avtaler med to andre grunneiere.

Figur 1. Bildet viser nåværende dagbrudd (ca 580 daa) samt områdene som utredes for fremtidig dagbrudd for kalkstein (ca 1600 daa) og fremtidig underjordsdrift for kalkstein (ca 1600 daa). I tillegg er det skissert et jorddeponi (350 daa) og fremtidige dagbrudd for fyllitt som råstoff for sementproduksjon (ca 480 daa).

Det er inngått en avtale med Verdal kommune om at Verdalskalk og Norcem bekoster de utredningene som er nødvendig i forbindelse med denne planprosessen. Det er satt som et vilkår i denne avtalen at det utredningsarbeidet som gjøres nå, skal være så grundig at det dekker utredningsbehovet ved senere regulering av arealer. Dette innebærer at utredningene som nå gjøres, er mer detaljerte og grundigere enn de ellers ville ha vært i en slik prosess. På denne måten sikres politikerne et best mulig beslutningsgrunnlag og vi får forhåpentligvis en smidig og god planprosess med få innsigelser seint i prosessen.

Kommunen har vedtatt følgende fremdriftsplan for arbeidet med kommunedelplanen:

År:	2010					2011												2012											
Måned:	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Varsel om oppstart - planprogram på høring	■																												
Høring av planprogram		■	■	■																									
Oppstartsmøte med off. myndigheter, berørte grunneiere og org.			■																										
Bearbeiding av planprogram				■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Fastsattelse planprogram																													
Konsekvensutredninger																													
Dialogmøter																													
Arbeid med høringsutkast																													
Planforslag 1. gangs behandling																													
Off. ettersyn min. 6 uker																													
Folkemøter																													
Behandling av samlet planforslag med inkomne merknader																													
Sluttbehandling i kommunestyret																													
Kunngjøring av vedtatt plan																													

Figur 2. Kommunens fremdriftsplan.

Siden Tromsdalen er et område med mange viktige naturtyper og også en god del kulturminner, og dalen er aktivt brukt til friluftsliv, er det mange som har sterke meninger om de planene Verdalskalk og Norcem har presentert. For å sikre at flest mulig blir hørt og kan påvirke prosessen underveis, har kommunen opprettet en referansegruppe for planprosessen. I denne gruppen er grunneiere, naturvernere, naboer, industriaktører, fylkesgeolog, miljøavdelingen hos fylkesmannen, samt Dirmin representert.

Hensikten med referansegruppen er å gi saksbehandler hos kommunen en bredt sammensatt gruppe som kan fungere som sparring-partner og rådgiver underveis i prosessen. Referansegruppen har ingen beslutningsmyndighet. Det er fra kommunens side stort fokus på at innspill fra gruppen kun skal vektlegges dersom de er beslutningsrelevant for prosessen. Referansegruppen brukes også til å gi råd til kommunen om hvilke utredere som kan være aktuelle for de ulike temaene.

Planprogrammet for denne utredningen er svært omfattende. Dette medfører at saksbehandleren hos kommunen har en stor oppgave med å vurdere hvilke tema som skal utredes på detaljnivå, hva kommunen har kompetanse til å utrede selv og hva som må utredes av eksterne, innhenting av anbud på konsulenttjenester og valg av tilbyder. Kommunen har lagt seg på en linje der kompetanse og erfaring vektet mer enn pris når konsulenter skal sammenlignes. Dette medfører at utredningene blir noe dyrere, men samtidig blir kvaliteten på arbeidet som gjøres, også bedre.

I en slik prosess som dette vil det alltid være noen som mener at det ikke er gjort nok utredninger. Dersom slike innspill kommer seint i prosessen, og de blir tatt til

følge, kan hele prosessen lett forsinkes med år. Forhåpentligvis vil opprettelsen av referansegruppa og det store fokuset fra kommunens side på at utredninger skal være beslutningsrelevante, forhindre at prosessen trekker i langdrag på grunn av innsigelser seint i prosessen.

Det er fra Naturvernforbundets side allerede varslet at denne planprosessen vil bli en prøvestein for den nye naturmangfoldsloven. Det er registrert flere rødlista arter i Tromsdalen, men ingen innenfor de arealene vi ønsker å ta i bruk til dagbrudd. Dersom utredningene avdekker planter, dyr eller kulturminner som det må tas spesielt hensyn til, blir utfordringen hvordan dette skal gjøres på en best mulig måte.

Vi er opptatt av at det må kunne utvises skjønn og fleksibilitet i vurderingene av utredningsresultatene. En svakhet med måten utredningen gjøres på, er at vi skaffer oss detaljkunnskap om et begrenset område, men vi mangler den samme detaljkunnskapen om det omkringliggende området. Dermed blir det vanskelig å vurdere om et funn av eksempelvis en rødlista plante representerer noe som er sjeldent i området eller noe som finnes i stort antall. Denne kunnskapen er selvfølgelig viktig når en skal vurdere hvordan et funn skal ivaretas.

Vi ønsker også at naturkvalitetene i Tromsdalen sees på som en helhet. Dersom vår virksomhet medfører at naturkvaliteter forringes i en del av dalen, kan en tenke seg at avbøtende tiltak i andre deler av dalen kan bidra til å oppveie og også øke naturkvaliteten til dalen som helhet. Denne måten å tenke på, er ganske uvant for både naturvernere og kommunen. Derfor blir det interessant å se hvordan prosessen skrider fremover og hva resultatet blir til slutt. Forhåpentligvis blir det en bra prosess og en god plan som ivaretar bedriftene og lokalsamfunnets behov for fremtiden.